

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/issue/archive>

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม- ธันวาคม 2560

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY Volume 11 No. 2 July – December 2017

การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมอาชีพชุมชน DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE MANAGEMENT SYSTEM LOCAL WISDOM FOR THE PROMOTION OF COMMUNITY OCCUPATION

สมเกียรติ สุขุมพันธ์⁽¹⁾ กิตติ สถาพรประสาธน์⁽²⁾ วิชัย แหวนเพชร⁽³⁾

Somkiat Sukhumphan⁽¹⁾ KittiSathapornprasath⁽²⁾ Wichai Vanphetch⁽³⁾

⁽¹⁾หลักสูตรการบริหารและการจัดการการศึกษา แขนงวิชาการบริหารอาชีวศึกษา

⁽²⁾ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁽³⁾ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

⁽¹⁾ Educational Administration and Management Program Concentrate in Vocational Education Administration

⁽²⁾ Faculty of Engineering Srinakharinwirot University

⁽³⁾ Faculty of Industrial Technology Pranakhon Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอาชีพชุมชน โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะระยะที่ 1 ศึกษาเฉพาะอาชีพด้านหัตถกรรม 3 อาชีพประกอบด้วย การทอผ้าขาวม้า การทำมิดเห็บ และการจักสานเปลไม้ไผ่ การเก็บข้อมูลใช้เทคนิค Snow ball โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเจาะจงเฉพาะปราชญ์ชาวบ้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี Content analysis และการสังเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็นแผนภาพความคิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และระยะที่ 2 พัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอาชีพชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเลือกวิธีการเผยแพร่ในเว็บไซต์กระดานสนทนา (Web board) ออกแบบระบบการจัดการความรู้โดยใช้หลักการเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกับนักพัฒนาเว็บไซต์ วิเคราะห์ผลข้อมูลนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การประชุมสนทนากลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพชุมชนพบว่า ด้านความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจากรุ่นสู่รุ่นในแบบครอบครัวด้านการจัดเก็บความรู้ในรูปแบบเอกสารและในตัวบุคคล การเผยแพร่ความรู้เป็นการบอกต่อและการสาธิตให้ดู ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์เป็นการใช้เครื่องมือและแรงงานคน เคล็ดลับที่อยู่ในตัวบุคคลจากประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญสามารถสรุปได้ว่าองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ คือ 1)ความเป็นมาของภูมิปัญญา 2)เอกลักษณ์ของภูมิปัญญา 3)ขั้นตอนการผลิต 4)เคล็ดลับที่สำคัญ 5)การจัดเก็บความรู้ 6)การเผยแพร่ความรู้และ 7)การพัฒนาอาชีพ ส่วนในด้านของระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดการความรู้ (Knowledge management) เทคโนโลยี (Technology) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange) และการประเมิน (Assessment)

คำสำคัญการจัดการความรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การส่งเสริมอาชีพชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to study traditional knowledge from occupational community in Kanchanaburi province. This research divided into two phases: First, studying handicraft in three careers, they were loincloth textile, small knife, bamboo cot. Snow ball technique and in-depth interview were used to collect data from native philosopher, and content analysis was used to analyze data, and presented as a tradition knowledge map. Second, develop tradition knowledge management by using information technology such as website and web board. The researcher developed website with technician and then presented the traditional knowledge management model to 7 experts to evaluate the appropriateness of traditional knowledge management model.

The research found that, traditional knowledge come from inside family and from generation to generation. The knowledge collected were paper and individual experience. For educational transfer they used teaching. For production skill they used training. This research concluded that traditional knowledge compost of Background, Identity, Process, Trick, Knowledge, Educational Transfer and Occupational Development. For traditional knowledge management model compost of Planning, Knowledge Management, Technology, Exchange and Assessment.

Keywords: Knowledge Management, Local Wisdom, Occupational Community Promotion

บทนำ

อาชีพเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงให้เกิดภาคเศรษฐกิจที่ดีของชุมชนและของประเทศอาชีพเป็นการทำมาหากินของมนุษย์ เมื่อเกิดอาชีพจะก่อให้เกิดรายได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และชุมชนท้องถิ่น(กนกรพร ฉิมพลี:2555) อาชีพเป็นการพัฒนาประเทศและเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุน"ภูมิปัญญาท้องถิ่น"(Local wisdom)หรือ"ภูมิปัญญาชาวบ้าน" (Popular wisdom)หรือ"ภูมิปัญญาไทย" (Thai wisdom) ดังนั้น "ภูมิปัญญา" จึงเป็นคำที่รู้จักกันในวงการศึกษามานานแต่ในความเป็นจริงการกล่าวถึงคำนี้ได้เกิดขึ้นอย่างจริงจังในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542เช่น มีการกำหนดไว้ส่วนหนึ่งของมาตรา 23 ว่ากระบวนการเรียนรู้ต้อง

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลที่ต้องเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง(สถาบันส่งเสริมความรู้เพื่อสังคม:2552)ฉะนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาในมิติของวัฒนธรรมอันมีรากฐานมาจากระบบความรู้ การจัดการความรู้ คุณค่าความรู้ที่เป็นสากลที่สืบทอดมาทางเครือข่าย สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัย ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาเหล่านี้ อาจสูญหายและหมดไป (อภิชาติ ใจอารีย์:2557) เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวจะมีที่มาจากต้นแบบแล้วเผยแพร่สู่คนรุ่นใหม่แต่ระบบการสืบสานยังไม่เป็นระบบที่สำคัญยิ่งคือยังไม่มีจัดการความรู้ที่เหมาะสม กล่าวคือ ยังเป็นภูมิปัญญาครอบครัวที่ไม่มีการถ่ายทอดเป็นความรู้โดยนัย (Tacit knowledge) ดังนั้นความรู้ที่สั่งสมอยู่ในตัวบุคคลและองค์การ ถ้าไม่มีการจัดการความรู้ที่ดีก็จะหายไปและสาบสูญในที่สุด

ระบบการจัดการความรู้(Knowledge managementsystem) เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการประมวลข้อมูลสารสนเทศ ความคิดการกระทำตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรมและจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้ (มนตรี นุมนาม:2555) หลังจากนั้นอาจจะอาศัยช่องทางการเผยแพร่ เช่น เว็บไซต์ บอร์ดกระดานสนทนา ที่จัดเตรียมไว้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการประกอบอาชีพตามความเหมาะสมของชุมชน(พรธิดา วิเชียรปัญญา,2547:32)การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ที่ถูกต้องจะช่วยให้เกิดการจัดหมวดหมู่ให้ความรู้ที่ยังมีได้เปิดเผยกลายเป็นความรู้ที่ชัดเจนระบบการจัดการความรู้ต้องมีการเผยแพร่แลกเปลี่ยนให้ผู้อื่นได้รับองค์ความรู้ ระบบการจัดการความรู้จึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง (เอกชัย พุ่มดวงและยุสดีย์ โสมทัศน์:2559)

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจพิจารณาได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการอนุรักษ์และสืบสานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงองค์ความรู้ของท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ชำนาญที่ประกอบอาชีพที่สำคัญ อาทิ อาชีพด้านหัตถกรรม ด้านการทอผ้า ด้านการทำเครื่องจักสานไม้ไผ่ การทำมิดเห็บขอล ฯลฯ ด้วยวิธีการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นระบบ ที่ประกอบด้วยประเด็นของการวางแผน ความเป็นมาของภูมิปัญญา เคล็ดลับของภูมิปัญญา เอกลักษณะ กระบวนการผลิต การจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ ด้วยการแสดงแผนภูมิองค์ความรู้ แผนภาพเชิงความคิด โมเดลภูมิปัญญาท้องถิ่นเชิงกราฟิก เพื่อให้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้โดยการเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในเว็บอร์ดให้ผู้อื่นได้รับองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการจัดการความรู้ได้อย่างแท้จริง การวิจัยนี้จึงได้ทำการรายงานข้อมูลเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอาชีพชุมชน

ความสำคัญของการวิจัย

องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการจัดการความรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้เป็นข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพชุมชนโดยใช้หลักการจัดการความรู้นำมาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแสดงด้วยแผนภูมิองค์ความรู้ แผนภาพเชิงความคิด โมเดลภูมิปัญญาท้องถิ่นเชิงกราฟิก และนำไปเผยแพร่องค์ความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ หรือโซเชียลมีเดียสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อการอ้างอิงเป็นข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้สนใจในการพัฒนาอาชีพต่อไป

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา การวิจัยนี้จัดกลุ่มอยู่ในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับกรณีศึกษา ดังนั้นจึงดำเนินการวิจัยในพื้นที่ของ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ในการศึกษา กล่าวคือ ในการวิเคราะห์ถึงความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าขาวม้า ได้ทำการรวบรวมข้อมูล ณ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวนและตำบลหนองขาว อำเภอกำม่วง ถัดมาคือ พื้นที่การทำมิดเหน็บ ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่ตำบลท่าล้อ ตำบลดอนตาเพชร และตำบลไทรโยค นอกจากนี้ในการรวบรวมชุดความรู้ด้านการจักสานเปลไม้ไผ่ ได้ไปที่ตำบลทุ่งสมอและบ้านห้วยสะพาน ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้เน้นที่องค์ความรู้ด้านความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้ครอบคลุมถึง เคล็ดลับที่สำคัญ การจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตอนการผลิต เอกลักษณะ การเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาอาชีพฯลฯ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละด้าน คือผู้เป็นนักปราชญ์ในการประกอบอาชีพ ที่ถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ผู้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 8 คน ผู้มีอาชีพการทอผ้าขาวม้า 3 คน ผู้มีอาชีพการทำมิดเหน็บ 3 คน และผู้มีอาชีพการจักสานเปลไม้ไผ่ 2 คน

ระยะเวลาการดำเนินการ ได้ใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลภาคสนามประมาณ 5 เดือน หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลอีกประมาณ 2 เดือน กล่าวคือ ได้ดำเนินการศึกษาในระหว่างเดือนสิงหาคม 2559ถึงมีนาคม 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมอาชีพชุมชนครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชน เพื่อพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอาชีพในการศึกษามีขั้นตอนในการดำเนินการ 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชนมีการดำเนินการวิจัย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาการประกอบอาชีพชุมชนประกอบไปด้วยแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษาแนวคิด ดำเนินการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ 1.ภูมิปัญญาด้านการทำมิดเหน็บ 2.ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าขาวม้า 3.ภูมิปัญญาด้านการจักสานเปลไม้ไผ่ โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดการจัดการความรู้ของ Nonaka (1995) SECI Model of knowledge dimentions. Externalization คือการดึงความรู้จากความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit knowledge) ถ่ายทอดออกมาออกมาเป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) จดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยตีความจากการสัมภาษณ์แบบวิเคราะห์เนื้อหา

1.2 การดำเนินการวิจัย โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัย ณ แหล่งปฐมภูมิที่มีการผลิตผลิตภัณฑ์ตามที่ได้บรรยายแล้วข้างต้น ตามหลักการของทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) ด้วยการค้นหาผู้รู้ที่รู้จริงในสิ่งที่ผู้วิจัยสืบค้น (พิสมัย รัตนโรจน์สกุล:2558,10). ด้วยวิธีเก็บข้อมูลด้วยเทคนิค Snow Ball ที่เป็นการสอบถามจากบุคคลหนึ่งแล้วส่งต่อไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง ที่มีแนวคำถามเป็นเครื่องมือเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นและเนื้อหาด้านความเป็นมา เอกลักษณะของผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการผลิต การจัดเก็บความรู้การเผยแพร่ความรู้ รวมถึงการส่งเสริมอาชีพ ในขั้นตอนนี้มีการตรวจสอบคุณภาพแนวคำถามโดย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาการศึกษาและการพัฒนาอาชีพ

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ตีความหมายจากข้อมูลที่รวบรวมมาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในลักษณะของการจัดกลุ่มข้อมูลเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงตีความหมายแบบตรงไปตรงมา (Linear interpretation) จากหลักฐาน จากสัญลักษณ์และจากปรากฏการณ์ที่อ่านพบหรือพิจารณาจากวัตถุดังกล่าวโดยตรง

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชน

ในขั้นตอนนี้เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยการนำเสนอเป็นแผนภาพความคิด ในรายประเด็นเริ่มตั้งแต่ ด้านความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น เคล็ดลับที่สำคัญ การจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตอนการผลิต เอกลักษณ์ การเผยแพร่ความรู้และการพัฒนา หลังจากนั้นแล้วทำการประเมินแผนภาพความคิดขององค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินผลพร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

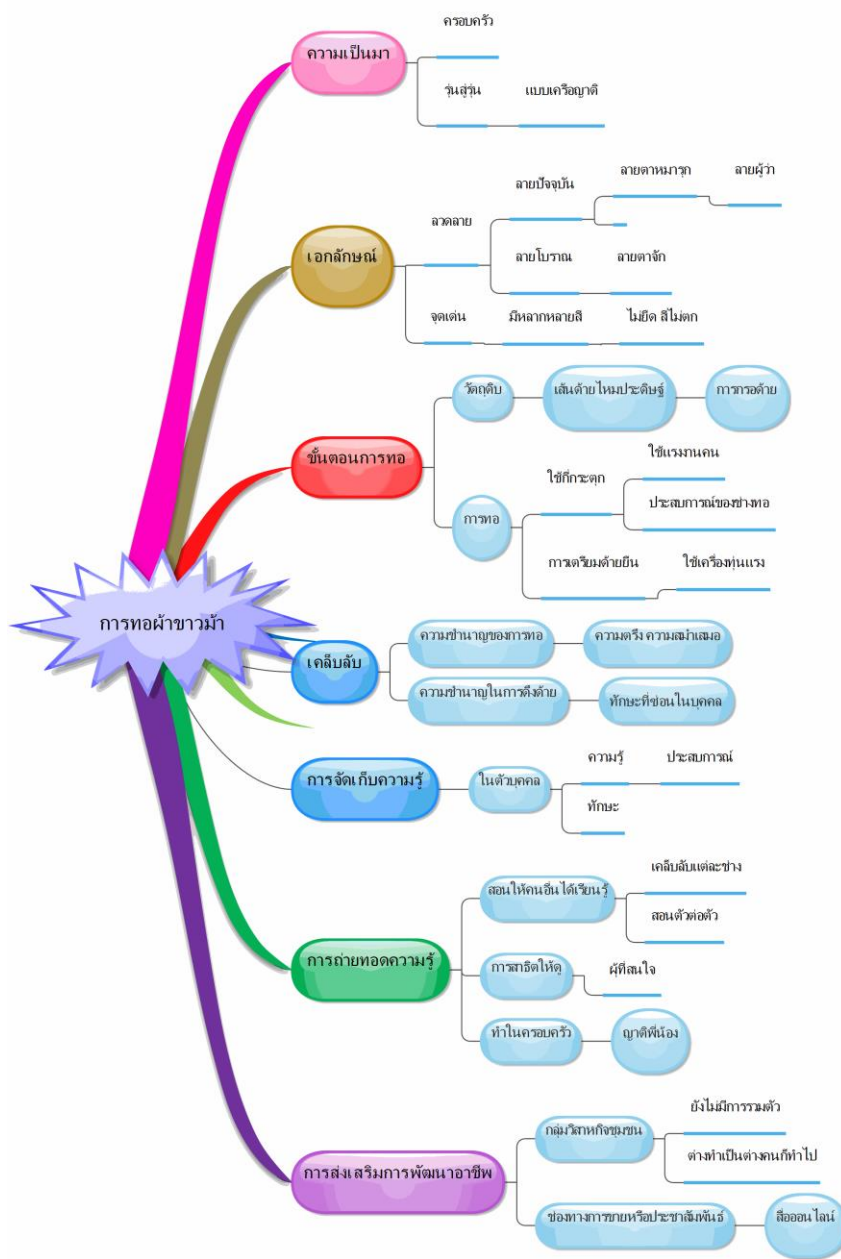
ระยะที่ 2 พัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอาชีพชุมชน

การดำเนินการวิจัย เมื่อได้ข้อมูลจากระยะที่ 1 คือองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชน ในจังหวัดกาญจนบุรีแล้ว นำมาดำเนินการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเลือกวิธีการเผยแพร่ (Communication select program) เช่น เว็บไซต์ (Website) กระดานสนทนา (Web board) ออกแบบระบบการจัดการความรู้โดยใช้หลักการเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกับนักพัฒนาเว็บไซต์จดโดเมน www.poompunya.com

ผลการวิจัย ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการประกอบอาชีพชุมชน

1.การประกอบอาชีพการทอผ้าขาวม้า ในส่วนนี้สามารถอธิบายได้ว่า ความเป็นมา มีรูปแบบ ข อ ง ก า ร ถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งในรูปแบบคนในครอบครัว เครือญาติ หรือเป็นการถ่ายทอดให้กับผู้สนใจในการทอผ้าขาวม้า เป็นความรู้แต่ดั้งเดิมในการทอผ้าที่ได้มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเข้ามาส่งเสริมของกรมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม โดย ด้านลวดลายผ้าขาวม้า จะมีความหลากหลายของลวดลาย สี สัน และมีการสร้างเอกลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นตัวตน เช่น ลายหมากรุก ลายตาจ๊กที่มีกรายกลายผ้าตลอดผืน ผ้าขาวม้าที่ผลิตมีความน่าสนใจ ขณะที่ในด้านขั้นตอนการทอ จะมีความคล้ายกันทั้งในด้านการผลิต วัตถุดิบ ที่ใช้ในการทอ อุปกรณ์ในการทอ และขั้นตอนการทอ แต่ละขั้นตอนย่อมขึ้นกับความชำนาญ ทักษะของผู้ทอผ้าเองด้วยและที่น่าสนใจคือ ด้านเคล็ดลับ ที่จะมีเคล็ดลับการทอผ้าขาวม้ามักซ่อนอยู่ในตัวผู้ทอเอง ทั้งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ด้านการทอ ความชำนาญในการตั้งต้าย ความสม่ำเสมอ และการใช้ไหมประดิษฐ์ในการทำให้ผ้าขาวม้าคงทน มั่นาว และสีไม่ตก นอกจากนี้การคิดค้นลวดลายใหม่ๆ อยู่เสมออย่างทำให้เกิดความน่าสนใจในตัวผ้าขาวม้าอีกด้วย สำหรับการจัดเก็บพบว่าจะมีการจัดเก็บความรู้ในตัวบุคคลของผู้ทอผ้าเองที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ชำนาญ และนำมาฝึกฝน ฝึกทักษะ และเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านั้นทำให้เกิดการสะสมเป็นองค์ความรู้ในการทอผ้าขาวม้า นอกจากนี้ในการถ่ายทอดความรู้ จะมีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทอผ้าขาวม้ามีดังนี้คือ การบอกต่อ การสาธิต การสอนตัวต่อตัว ที่จะถ่ายทอด ให้ทั้งกับญาติพี่น้อง เครือญาติ ที่ต้องการทอผ้าขาวม้า และยังมี การตั้งเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าขาวม้าในรูปแบบสหกรณ์ ทำให้มีการสอนสาธิต การทอผ้าในกลุ่มสมาชิกด้วย รวมทั้งตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ การทอผ้าขาวม้าให้กับผู้ที่มีความสนใจทั่วไปผนวกกับการทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนจึงทำให้มีการรู้จักอย่างแพร่หลาย หนึ่งในด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ พบว่ากลุ่มผู้ทอผ้าขาวม้ามีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของตนเองได้หลากหลาย ทั้งในรูปแบบการจัดตั้งกลุ่มสมาชิก สหกรณ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน การเผยแพร่ของสื่อออนไลน์ รวมทั้งการคิดค้นตัดแปลงผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายมากขึ้น เช่น กระเป๋า เสื้อ กางเกง จึงทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าดังภาพประกอบที่ 1 ต่อไปนี้

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

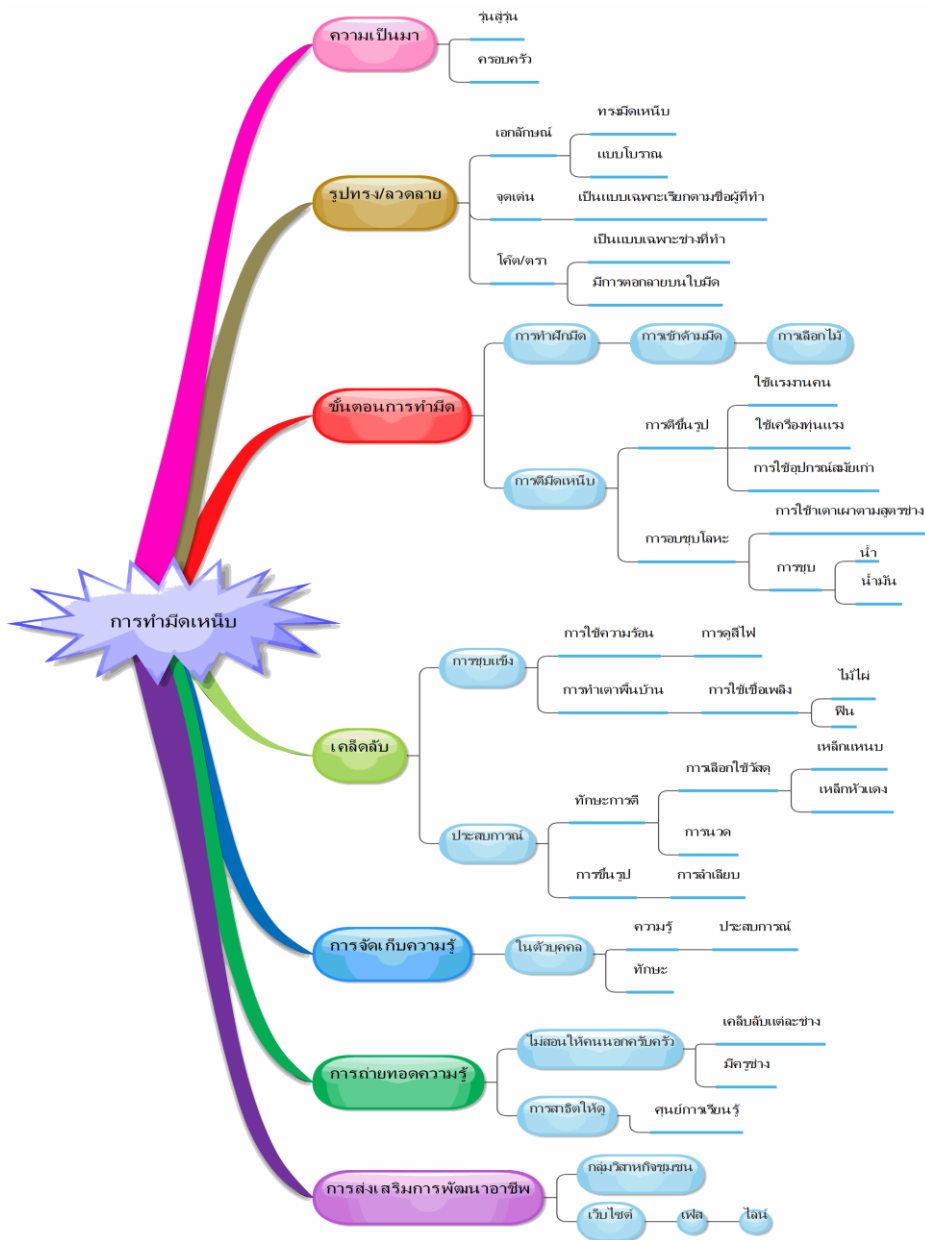
ภาพประกอบ 1 การประกอบอาชีพการทอผ้าขาม้า

2.การประกอบอาชีพการทำมิดเห็บพบว่ามีปัญญาด้านการทำมิดเห็บในส่วนนี้มีความเป็นมาขององค์ความรู้คือการถ่ายทอดความรู้การทำมิดเห็บจากรุ่นสู่รุ่นด้วยการสืบทอดจากรุ่นปู่รุ่นพ่อ โดยเป็นคนในครอบครัวเดียวกันทำให้มีเอกลักษณ์การฝึกฝนจากช่างที่ชำนาญด้วยการเป็นลูกมือ ศึกษาความรู้ฝึกจนชำนาญและนำมาประกอบอาชีพทำมิดเห็บเป็นของตนเองขณะที่ได้นานเอกลักษณ์ รูปทรงลวดลาย จะมีความแตกต่างกันเนื่องจากเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ได้รับสืบทอดมาจากแหล่งความรู้จากการฝึกฝนและความชำนาญรวมเป็นองค์ความรู้ที่ต่างกันทำให้เกิดอัตลักษณ์ของชิ้นงานทั้งลวดลายและรูปทรง สำหรับในขั้นตอนการทำมิดเห็บจะมีความคล้ายคลึงกันแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ตั้งแต่การเลือกวัสดุในการทำคือการเลือกไข้วี่สดเหลือใช้เช่น เหล็กแหลมผานรถไถซึ่งราคาถูกแต่ยังมีการเลือกวัสดุที่หลากหลายตามความถนัดของแต่ละช่างขั้นตอนการทำมิดเห็บส่วนใหญ่ยังคงใช้ฝีมือแรงงานคนในการตีมิด

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

เพื่อให้ได้รูปทรงที่ต้องการแต่เริ่มมีการใช้เครื่องทุ่นแรงมาช่วยคือเครื่องตีเหล็กเนื่องจากการตีเหล็กด้วยมือเป็นเวลานานทำให้เกิดความเมื่อยล้าของผู้ตีได้อีกขั้นตอนคือขั้นตอนการชุบโลหะซึ่งมีความเหมือนกันคือการจุ่มน้ำเดินหน้าถอยหลังและยกขึ้นอีกขั้นตอนที่สำคัญคือการทำฝักมีดและด้ามมีด อยู่ที่การเลือกไม้ที่นำมาทำของช่างแต่ละคนจะมีเอกลักษณ์เฉพาะเทคนิคการขัดไม้ที่เรียบเนียนออกมาสวยงาม หนึ่งในด้านเคล็ดลับ พบว่าเคล็ดลับในการทำมีดเหน็บสามารถแบ่งออกเป็น ขั้นตอนในการชุบแข็ง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงการใช้ความร้อน การใช้เชื้อเพลิง การดูสีของไฟ การทำเตาสำหรับเผา และเคล็ดลับสำคัญอย่างยิ่งคือ ประสบการณ์ของแต่ละช่างเอง รวมทั้งทักษะต่างๆ การนวด การเลือกใช้วัสดุ การขึ้นรูป ซึ่งเป็นเคล็ดลับ ของแต่ละคน ที่ได้รับการถ่ายทอดมา ทำให้เกิดความแตกต่างของมีดเหน็บเป็นเอกลักษณ์ของช่างแต่ละคน และในประเด็นของการจัดเก็บความรู้ จากการศึกษารวบรวมข้อมูลในด้านต่างๆ ทำให้ทราบว่าในด้านการจัดเก็บความรู้ นั้น เป็นการจัดเก็บในตัวบุคคล โดยอาศัยทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมา จากผู้ที่ชำนาญกว่า ที่อาจมาจากบุคคลในครอบครัวกันเอง หรือจากการฝึกฝน จากการเป็นลูกมือแล้ว สะสมตกผลึกเป็นความรู้ความชำนาญทักษะต่างๆ ทำให้เกิดผลงานที่แตกต่างและเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล ที่สำคัญยิ่งคือในการถ่ายทอดความรู้สามารถแยกออกได้คือ มีการถ่ายทอดความรู้โดยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ สอนและสาธิตให้กับคนทั่วไปที่มีความสนใจในการทำมีดเหน็บแต่สำหรับบางช่างนั้นยังคงสงวนวิธีการทำให้เฉพาะคนในครอบครัวเพื่อสืบทอดภายในตระกูลต่อมาคือด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพนี้ได้ว่าช่างทำมีดเหน็บมีการพัฒนาส่งเสริมอาชีพของตนเองคือ 1. การเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ได้รับคัดเลือกเป็นสินค้า OTOP จัดแสดงในงานต่างๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่และสร้างรายได้ 2. การพัฒนาอาชีพตนเองผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ ทำให้มีคนรู้จักอย่างรวดเร็วและสะดวกมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีการซื้อขายผ่านสื่อออนไลน์ซึ่งทำให้ผู้สนใจมีดเหน็บเข้าถึงและซื้อขายได้มากขึ้น ดังนั้นจึงสามารถสรุปเป็นแผนภาพดังภาพประกอบที่ 2 ต่อไปนี้

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

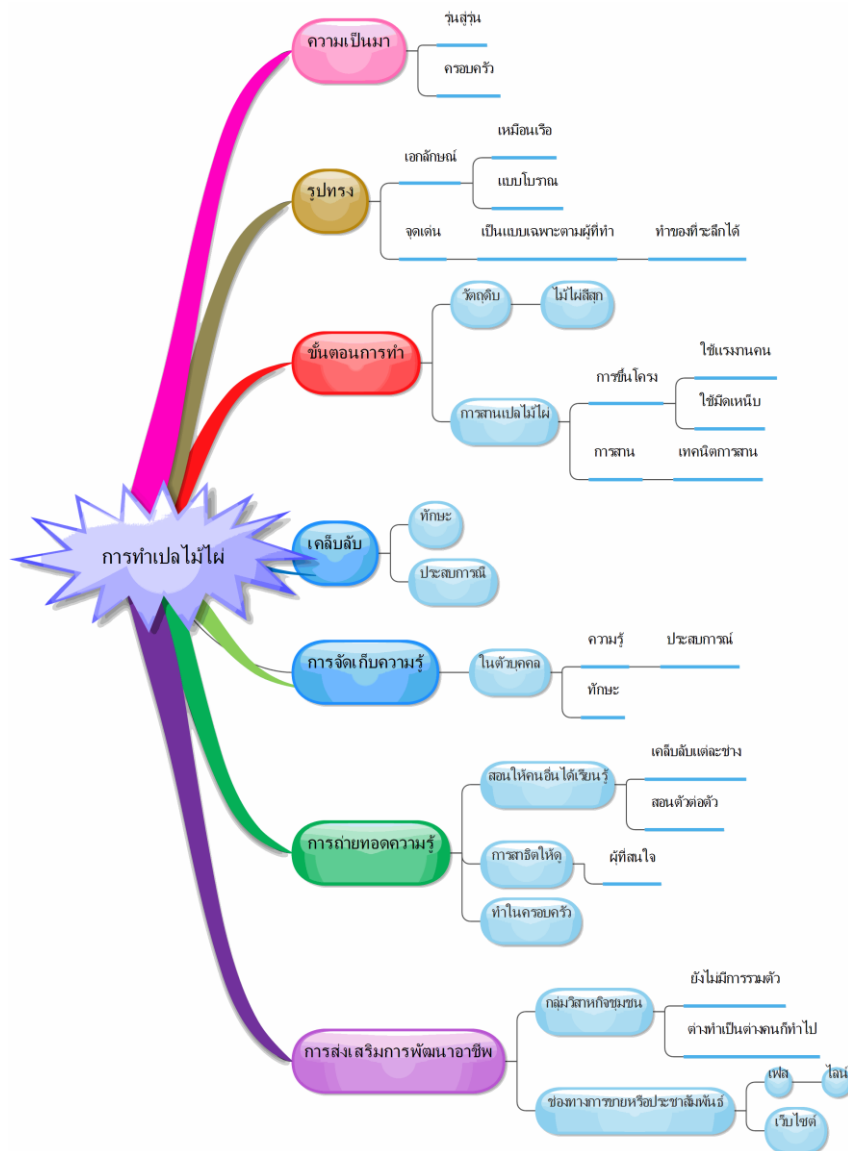

ภาพประกอบ 2 การประกอบอาชีพการทำมีดเหน็บ

3.การประกอบอาชีพการจักสานเปลไม้ไผ่ข้อค้นพบในกลุ่มอาชีพนี้ชี้ได้ว่า ด้านความเป็นมาโดยที่ผู้ทำเปลไม้ไผ่ได้รับองค์ความรู้จากการถ่ายทอดมาจากคนในครอบครัวที่มีการสานเปลไม้ไผ่มาตั้งแต่เดิมแล้วสอนต่อให้รุ่นสู่รุ่นมีเอกลักษณ์ของรูปทรงจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือรูปทรงเรือจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเป็นการออกแบบตามฟังก์ชันการใช้งานมีการผสมระหว่างการออกแบบและใช้วัสดุท้องถิ่นอย่างลงตัว กล่าวคือใน ด้านขั้นตอนการทำเปลไม้ไผ่จากการรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ด้านขั้นตอนการทำเปลไม้ไผ่เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเลือกวัตถุดิบ คือการเลือกไม้ไผ่สีสุกที่มีขนาดพอเหมาะและลำต้นเท่าๆกันซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ได้จากธรรมชาติ สามารถหาได้ในท้องถิ่น ต่อมาขั้นตอนการสร้างเปลไม้ไผ่ แยกเป็นขั้นตอนการขึ้นโครง ซึ่งต้องใช้แรงงานคน ไม่มีเครื่องทุ่นแรงจึงต้องใช้ทักษะเฉพาะตัว ขั้นตอนการสานเปลต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญของผู้สานแต่ละคน ทำให้ได้เอกลักษณ์ของแต่ละคนที่แตกต่างกัน

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ขณะที่ในด้านของเคล็ดลับจะพบว่าเป็นการจัดเก็บความรู้ในตัวบุคคลที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากคนในครอบครัวที่ทำมาแต่ดั้งเดิม ผสมกับประสบการณ์ ทักษะ ที่มีทำให้ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ในการสานแปลไม้ไผ่ นั่นคือในการจัดเก็บความรู้จะมีการจัดเก็บความรู้ในตัวบุคคลของผู้ทำแปลไม้ไผ่เองที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ชำนาญ และนำมาฝึกฝน ฝึกทักษะ และเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านั้นทำให้เกิดการสะสมเป็นองค์ความรู้ในการจักสานแปลไม้ไผ่ โดยที่จะมีการถ่ายทอดความรู้ จากการได้ศึกษาพบว่า การถ่ายทอดความรู้นั้นอยู่ในรูปแบบสอนแบบ ตัวต่อตัวซึ่งคนที่มาเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ รวมทั้งผู้ที่มีสนใจ ในด้านการทำแปลไม้ไผ่รวมทั้งการสาธิตให้แก่ผู้ที่มีสนใจทั่วไป และสุดท้ายคือการส่งเสริมพัฒนาอาชีพที่ยังไม่มีการรวมตัวในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งยังไม่มี การเผยแพร่ในรูปแบบสื่อออนไลน์ จากผู้สานแปลไม้ไผ่เอง มีเพียงการบอกต่อกันในหมู่ผู้ใช้ ซึ่งทำให้รู้จักไม่แพร่หลาย ดังนั้นจากผลจึงสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบที่ 3ต่อไป

ภาพประกอบ3 การประกอบอาชีพการทำแปลไม้ไผ่

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ผลการวิจัยตอนที่ 2 การสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชน

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth Interview) จากผู้รู้เช่น ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญรวมถึงการค้นคว้าเอกสารจากงานวิจัย (Documentary Research) องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพทั้ง 3 เรื่อง เช่น การทอผ้าขาวม้า การทำมัดเห็บและการจักสานเปลไม้ไผ่ สามารถกล่าวได้ว่าองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้จากการสังเคราะห์เป็นแผนภาพความคิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้คือ 1.ความเป็นมาของภูมิปัญญา(Background) 2.เอกลักษณ์ของภูมิปัญญา (Identity) 3.ขั้นตอนการผลิต (Process) 4.เคล็ดลับที่สำคัญ(Trick) 5.การจัดเก็บความรู้ (Storage Knowledge) 6.การเผยแพร่องค์ความรู้ (Transfer)และ 7.การพัฒนาอาชีพ (Development) ซึ่งสามารถเสนอเป็นแผนภาพความคิดรวบยอดได้ตามภาพประกอบที่4 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพชุมชน

จากการสังเคราะห์ข้อมูลองค์ความรู้ข้างต้นให้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริงมีประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดการวางแผนและการอนุรักษ์ จึงนำผลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน อาทิ อาจารย์โอภาส สุขหวาน อาจารย์ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร ประเมินแผนภาพความคิดตามความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบ จากการประเมินพบว่าภาพรวมของแผนภาพองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมมากและ ในด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือการนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการจัดการความรู้ (Knowledge management:KM) และนำไปพัฒนา

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมมาก รองลงมาคือสามารถประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสารสนเทศได้และองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์แสดงองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ในระดับมาก เป็นต้น ดังตารางที่ 1ต่อไป

ตาราง 1 การประเมินแผนภาพความคิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รายการประเมิน	MEAN	S.D.	แปลความ
1.องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์แสดงองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	4.20	0.75	มาก
2.สามารถประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสารสนเทศได้	4.60	0.49	มากที่สุด
3.นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการความรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
4.นำไปพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	4.80	0.40	มากที่สุด
5.แผนภาพความคิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเชื่อมโยงความรู้ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทได้	3.80	0.98	มาก
6.โดยภาพรวมของแผนภาพความคิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.20	0.40	มาก
รวม	4.40	0.57	มาก

ผลการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการศึกษาหลักแนวคิดของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการพัฒนาเว็บไซต์และหลักการจัดการความรู้ (Knowledge management) ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1.การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนแรกที่ทำกรพัฒนาระบบ เช่น การเตรียมข้อมูล การจัดหาทรัพยากรในการพัฒนาระบบซึ่งประกอบด้วย 1) การออกแบบ (Design) โดยกำหนดเป้าหมายและวางแผน (Site definition planning) ออกแบบเว็บเพจและเตรียมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (Page design and content editing) โดยปรึกษานัก IT และนักออกแบบพัฒนาเว็บเพจ วิเคราะห์และจัดโครงสร้างของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (Analysis and information architecture) 2) ลงมือสร้างและทดสอบระบบ (Construction and testing) 3) เผยแพร่และส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก (Publishing and promotion) และ 4) ดูแลและพัฒนา (Maintenance)

2.การจัดการความรู้ (Knowledge Management:KM)มีดังนี้ 1.การกำหนดความรู้(Identification) 2.การสร้างความรู้(Creation) มาจัดเก็บความรู้ในเว็บไซต์ 3.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเว็บอร์ดภูมิปัญญา และ 4.การเผยแพร่ความรู้ (Distribution)

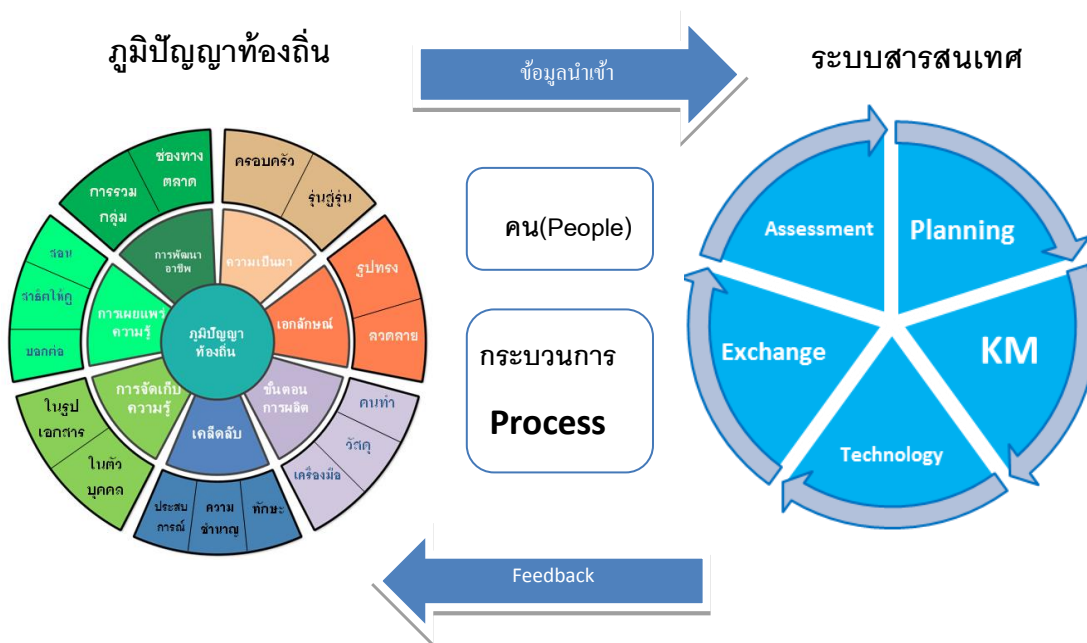
3.เทคโนโลยี (Technology) มีดังนี้คือ 1.การออกแบบ (Design) โดยกำหนดเป้าหมายและวางแผน (Site Definition planning) ออกแบบเว็บเพจและเตรียมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (Page design and content editing) โดยนักออกแบบพัฒนาเว็บไซต์วิเคราะห์และจัดโครงสร้างของข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (Analysis and Information architecture) 2.ลงมือสร้างและทดสอบระบบ (Construction and testing) ดำเนินการโดยจดโดเมนชื่อเว็บไซต์ คือ <http://www.poompunya.com> โดยใช้การหลักการพัฒนาระบบของ พรรณี สวนเพลง(2552)รูปแบบน้ำตก (Waterfall model) เป็นขั้นตอนการทำงานสามารถที่จะวนหรือย้อนกลับ (Iteration) ไปแก้ไขได้ หรือที่เรียกว่า Adapted waterfall model 3.เผยแพร่และส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก (Publishing and promotion) และ 4.ดูแลและพัฒนา (Maintenance)

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

4.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange)การให้สมาชิกในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของภูมิปัญญา จากการศึกษาได้ใช้ช่องทางการแลกเปลี่ยนความรู้ ในเว็บบอร์ด เนื่องด้วยเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ดีในปัจจุบัน ส่วนในด้านมิติของการจัดการความรู้ประกอบด้วย คน (People) กระบวนการ (Process) และเทคโนโลยี (Technology) เข้ามาร่วมกิจกรรม (Activities) ให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้องค์ความรู้ใหม่เป็นนวัตกรรม ไปสู่การพัฒนาอาชีพต่อไป

5.การประเมิน(Assessment)เป็นองค์ประกอบในการประเมินจากสมาชิกที่มีการแลกเปลี่ยนรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์จากข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาระบบการจัดการความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินผลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้วสามารถสรุปเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอาชีพชุมชนได้ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอาชีพชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

องค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเป็นมาจากรุ่นสู่รุ่น เช่นจากครอบครัวสู่สมาชิกรุ่นถัดมา มีการทำเป็นทั้งอาชีพเสริมและอาชีพหลัก ผ่านประสบการณ์และความรู้ตลอดจนเคล็ดลึกลับวิชา (Trick) ที่เกิดจากทักษะของผู้ที่ลงมือทำเอง ในลักษณะของการจัดเก็บความรู้ (Storage knowledge) ที่อยู่ในตัวบุคคล ในครอบครัว ในชุมชนแบบเครือญาติ ที่ร่วมกันดำเนินการในอาชีพตามบริบทของชุมชน ในการประกอบอาชีพจะมีขั้นตอนกระบวนการผลิต (Process) ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญา (Identity) และมีการเผยแพร่โดยการถ่ายทอดภูมิปัญญา (Transfer) ที่ส่วนใหญ่จะเป็นการตกทอดเป็นรุ่นสู่รุ่นและในครอบครัวเดียวกัน และมีการพัฒนา (Development) ความรู้ พัฒนาอาชีพตามยุคตามสมัย ดังนั้นหากกล่าวได้ว่า หากมีการจัดรูปแบบขององค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการจัดการความรู้ (Knowledge management) และนำไปพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จะสามารถประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสารสนเทศได้และองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

แสดงองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ตั้งข้อค้นพบที่สำคัญข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของกนกพร ฉิมพลี (2555) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าภูมิปัญญาด้านการทำมิดเห็บมีความคล้ายคลึงกันแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ตั้งแต่การเลือกวัสดุในการทำคือการใช้วัสดุเหลือใช้เช่น เหล็กแหลม ผานรถไถซึ่งราคาถูกแต่ยังมีการเลือกวัสดุที่หลากหลายตามความถนัดของแต่ละช่างอันเกิดจากประสบการณ์และความรู้เคล็ดลับวิชา ทำให้เกิดความแตกต่างของมิดเห็บ เป็นเอกลักษณ์ของช่างแต่ละคน ขั้นตอนการทำมิดส่วนใหญ่ยังคงใช้ฝีมือแรงงานคนในการใช้ทักษะและประสบการณ์ สอดคล้องกับสุวิทย์ วงษ์บุญมาก (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาหัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่าย ผลการศึกษาในการใช้ทักษะประสบการณ์ขั้นตอนการทำมิดส่วนใหญ่ใช้ฝีมือแรงงานคนในด้านภูมิปัญญาการทำมิดเห็บขั้นตอนการชุบโลหะซึ่งมีความเหมือนกันคือการจัดน้ำเดินหน้าถอยหลังและยกขึ้น การทำฝักมิดและตำมิด อยู่ที่การเลือกไม้ที่นำมาทำของช่างแต่ละคนจะมีเอกลักษณ์เฉพาะเทคนิคการขัดไม้ที่เรียบเนียนออกมาสวยงาม มีการถ่ายทอดความรู้โดยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้สอดคล้องกับ สมเกียรติ กอบัวแก้ว (2557) ผลการศึกษาการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตพบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีความรู้ด้านการผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตเพิ่มขึ้น ส่วนในด้านการสอนและสาธิตให้กับผู้ที่มีความสนใจในการทำมิดเห็บแต่สำหรับบางช่างนั้นยังคงสงวนวิธีการทำให้เฉพาะคนในครอบครัวเพื่อสืบทอดภายในตระกูล สอดคล้องกับ อภิชาติ ใจอารีย์(2557) ทำการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านพุเตยจังหวัดกาญจนบุรีจากผลการวิจัยกล่าวได้ว่าความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาเหล่านี้ อาจสูญหายและหมด เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวจะมีที่มาจากต้นแบบแล้วเผยแพร่สู่คนรุ่นใหม่แต่ระบบการสืบสานยังไม่เป็นระบบที่สำคัญยิ่งคือยังไม่มีการจัดการความรู้ที่เหมาะสม

ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าขาวม้าเป็นการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งในรูปแบบคนในครอบครัว เครือญาติ ซึ่งความรู้แต่ดั้งเดิมในการทอผ้า ได้มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเข้ามาส่งเสริมของกรมอุตสาหกรรม มีความหลากหลายของลวดลาย สีส้น และมีการสร้างเอกลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นตัวตน เช่น ลายหมากรุก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณา โชคบัณฑิตสุขและกุลยา อนุโลก (2559) ทำการวิจัยเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนจังหวัดราชบุรีซึ่งมี 2 ลาย คือ ลายหลัก และลายประกอบ ในการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านสอนและถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนจากการทอผ้านั้นในขั้นตอนนี้ขั้นตอนการทอผ้าขาวม้ายังพบอีกว่ามีความคล้ายกันทั้งในด้านการทอการใช้วัสดุที่ ใช้ในการทอ อุปกรณ์ในการทอ และขั้นตอนการทอ แต่ละขั้นตอนย่อมขึ้นกับความชำนาญ ทักษะของช่างผ้าเองด้วย เคล็ดลับทอผ้าขาวม้ามักซ่อนอยู่ในตัวผู้ทอเอง ที่ต้องอาศัยประสบการณ์ด้านการทอ ความชำนาญในการตั้งด้าย ความสม่ำเสมอ และการใช้ไหมประดิษฐ์ในการทำให้ผ้าขาวม้าคงทน มั่นาว และสีไม่ตก นอกจากนี้การคิดค้นลวดลายใหม่ ๆ อยู่เสมอยังทำให้เกิดความน่าสนใจในตัวผ้าขาวม้าอีกด้วย จากผลการวิจัย สอดคล้องกับภัทรพล สุวรรณโณม (2559) ที่ทำการศึกษาเอกลักษณ์พื้นบ้านเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยการนำลวดลายผ้าของหลายชาติพันธุ์มาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มที่น่าสนใจ ส่วนในด้านของการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทอผ้าขาวม้าเกิดจาก การบอกต่อ การสาธิต การสอนตัวต่อตัว ซึ่งจะถ่ายทอด ให้ทั้งกับญาติพี่น้อง เครือญาติ ที่ต้องการทอผ้าขาวม้า และยังมี การตั้งเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าขาวม้าในรูปแบบสหกรณ์ ทำให้มีการสอนสาธิต การทอผ้าในกลุ่มสมาชิกด้วย รวมทั้งตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิศา ศิริวรกุล และวัชรินทร์ อินพรหม.(2559) ที่ทำการศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมมีการกำหนดความรู้และการเผยแพร่ความรู้ยังไม่ชัดเจนของทางเผยแพร่ที่เหมาะสม ควรมีระบบและกลไกในการจัดการความรู้ โดยเฉพาะหน่วยงานระดับท้องถิ่นยังไม่มีส่วนร่วม ดังนั้นองค์ความรู้การทอผ้าขาวม้า ควรมีการสอนสาธิต การทอผ้าในกลุ่มสมาชิกด้วยกัน รวมทั้งตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้การทอผ้าจะทำให้ผู้ที่มีความสนใจทั่วไปผนวกกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้มีการรู้จักอย่างแพร่หลาย

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560 (163-180)

ภูมิปัญญาด้านการจัดการสานแปลไม้ไผ่องค์ความรู้จากการถ่ายทอดมาจากคนในครอบครัวที่มีการสานแปลไม้ไผ่มาตั้งแต่เดิมแล้วสอนต่อให้รุ่นสู่รุ่นเอกลักษณ์รูปทรงจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือรูปทรงเรือเป็นการออกแบบตามฟังก์ชันการใช้งานมีการผสมระหว่างการออกแบบและใช้วัสดุท้องถิ่น เคล็ดลับในการทำให้เป็นการจัดเก็บความรู้ในตัวบุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากคนในครอบครัวที่ทำมาแต่ดั้งเดิม ผสมกับประสบการณ์ ทักษะ ที่มีทำให้ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ในการสานแปลไม้ไผ่ การถ่ายทอดความรู้ที่อยู่ในรูปแบบสอนแบบตัวต่อตัวซึ่งคนที่มาเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ รวมทั้งผู้ที่มีสนใจ ในด้านการทำแปลไม้ไผ่รวมทั้งการสาธิตให้แก่ผู้ที่มีสนใจทั่วไป สอดคล้องกับ กนกพร นิมพลี (2555) ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเครื่องจักสาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ การกำหนดความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ่านการคิดและตัดสินใจร่วมกัน จากนั้นนำไปสู่การแสวงหาความรู้ที่มาจากภายในสมาชิกกลุ่ม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดทักษะในการผลิตมากขึ้น ดังนั้นกล่าวได้ว่าองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการจัดเก็บความรู้และมีช่องทางการเผยแพร่ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจนทั้งที่มีอยู่ในตัวบุคคลและเอกสาร ทำให้ภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพหายไปพร้อมกับผู้รู้ที่ส่งสมความรู้และประสบการณ์มาอย่างยาวนานควรมีระบบและกลไกในการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ที่ชัดเจนโดยกระบวนการจัดการความรู้ดังกล่าวมีลักษณะเป็นวงจรที่เมื่อถ่ายทอดความรู้แล้ว สามารถย้อนกลับไปกำหนดความรู้ในรูปแบบอื่นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้ที่ชัดเจน(Narong Sompong:2014) มีการนำความรู้มาสู่การเผยแพร่ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างกว้างขวาง

รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge management Process) มีดังนี้คือ 1.การกำหนดความรู้ (Identification) ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการประกอบอาชีพ 2.การสร้างความรู้ (Creation) โดยการนำข้อมูลที่ได้อาจจากการศึกษาในระยะที่ 1 คือ องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดเก็บความรู้ (Storage) ในเว็บไซต์ <http://www.poompunya.com> 3.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) ในเว็บบอร์ดภูมิปัญญา 4.การเผยแพร่ความรู้ (Distribution) 5.การประเมิน (Assessment) ส่วนในด้านมิติของระบบการจัดการความรู้ที่ประกอบด้วย 1. คน 2. กระบวนการและ 3.เทคโนโลยี สอดคล้องงานวิจัยของกับ พรพิมล หรรษาภิรมย์โชค (2554) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตกการจัดการความรู้ความสามารถสรุปได้ว่าเกิดจากปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ 1. คน 2. การจัดการความรู้ 3. องค์กร 4. การเรียนรู้ และ 5. เทคโนโลยี และแนวทางแก้ไขปัญหาคือ 1. ด้านองค์การควรมีการสนับสนุนในต่างๆ เช่น งบประมาณการมีพื้นที่เวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. ด้านการจัดการความรู้ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน 3. ด้านการเรียนรู้ควรมีการส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และ 4. ด้านคนควรให้ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดการความรู้ในโรงเรียน

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการจักสานแปลไม้ไผ่ การจัดเก็บความรู้จากการศึกษาพบว่ามีการจัดเก็บความรู้ในตัวบุคคลของผู้ทำแปลไม้ไผ่เองที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ชำนาญ และนำมาฝึกฝน ฝึกทักษะ และเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านั้นทำให้เกิดการสะสมเป็นองค์ความรู้ในการจักสานแปลไม้ไผ่ การถ่ายทอดความรู้จากการได้ศึกษาพบว่า การถ่ายทอดความรู้ที่อยู่ในรูปแบบสอนแบบตัวต่อตัวซึ่งคนที่มาเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ รวมทั้งผู้ที่มีสนใจ ในด้านการทำแปลไม้ไผ่รวมทั้งการสาธิตให้แก่ผู้ที่มีสนใจทั่วไปด้านเอกลักษณ์รูปทรงจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือรูปทรงเรือจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเป็นการออกแบบตามฟังก์ชันการใช้งานมีการผสมระหว่างการออกแบบและใช้วัสดุท้องถิ่นอย่างลงตัวสอดคล้องกับ สุชานาถ พัฒนวงศ์งาม (2554) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมความเข้มแข็งของชุมชน :กรณีศึกษากลุ่มท่องเที่ยวเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทการจัดการความรู้ของกลุ่มท่องเที่ยวเมืองพบว่าที่มาของความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวได้มาจากการที่คนในท้องถิ่นเคยทำงานในโรงกษาปณ์ แล้วนำความรู้มาพัฒนาต่อยอดเป็น

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ทองเหลืองสาน และถ่ายทอดกันในกลุ่มเครือข่าย หัตถกรรมทองเหลืองสานเป็นหัตถกรรมที่โดดเด่นมีอัตลักษณ์เป็นที่ต้องการของคนไทยและชาวต่างประเทศจึงมีการขยายการผลิตไปส่งเพื่อนบ้านและชุมชน การเรียนรู้การผลิตเป็นการเรียนรู้โดยการทดลองปฏิบัติ ร่วมมือกันแบบไม่เป็นทางการ จนเกิดความชำนาญ เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวของแต่ละบุคคล มีการพัฒนารูปแบบและลวดลายต่อยอดรูปแบบเดิม 2) องค์ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มทองเหลืองสาน ประกอบด้วย ด้านบริหารจัดการกลุ่ม มีการรวมกลุ่มโดยความสมัครใจ มีการจัดโครงสร้างกลุ่ม พัฒนากลุ่ม และการมีเครือข่ายด้านการผลิตและผลิตภัณฑ์เป็นการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น และใช้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาทั้งรูปแบบและลวดลายตามความต้องการของตลาด ด้านการตลาดทองเหลืองสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ราคาไม่สูงมาก มีช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และต่างประเทศมีการส่งเสริมการจัดจำหน่ายผ่านสื่อหลายประเภทด้านการเงินและบัญชี กลุ่มได้รับการอบรมจนสามารถนำความรู้มาใช้ปฏิบัติงานได้จริง 3) รูปแบบของการจัดการความรู้ของกลุ่มทองเหลืองสานพบว่าเป็นการนำองค์ความรู้เดิมไปประยุกต์สร้างเศรษฐกิจในครัวเรือนและนำไปต่อยอดทางธุรกิจ จนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรให้ได้รับเงินทุนและส่งเสริมพัฒนาฝีมือ และการตลาดจนได้รับรางวัล และกระตุ้นพัฒนาจนสามารถมีระบบการบริหารจัดการแบบครบวงจร

สรุปได้ว่าการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมอาชีพชุมชน ทำให้ทราบว่าในด้านการจัดเก็บความรู้ นั้น เป็นการจัดเก็บในตัวบุคคล โดยอาศัยทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากผู้ที่ชำนาญกว่า ซึ่งอาจมาจากบุคคลในครอบครัวตนเอง หรือจากการฝึกฝน จากการเป็นลูกมือแล้วสะสมตกผลึกเป็นความรู้ความชำนาญทักษะต่างๆ ทำให้เกิดผลงานที่แตกต่างและเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลในครอบครัวซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ (Share knowledge) ในชุมชนแบบเครือข่ายที่ร่วมกันดำเนินการในอาชีพตามบริบทของชุมชน ซึ่งในการประกอบอาชีพมีขั้นตอนกระบวนการผลิต (Process) ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญา (Identity) และมีการเผยแพร่โดยการถ่ายทอดภูมิปัญญา (Transfer) โดยส่วนใหญ่จะเป็นการตกทอดเป็นรุ่นสู่รุ่นและในครอบครัวเดียวกัน และมีการพัฒนา (Development) ความรู้ ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคของการใช้ความรู้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมอาชีพต้องนำเทคโนโลยีและข่าวสารที่เร็วสะดวกต่อการเอื้อประโยชน์ในการสร้างความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อเรามาก โดยเฉพาะในปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสารข้อมูลทางไซเบอร์มีเดียเช่น เฟสบุ๊ค แอปพลิเคชันไลน์ อินสตาแกรมล้วนมีบทบาทมากดังนั้น ในการสืบค้นความรู้จำเป็นต้องใช้เครื่องมืออย่างถูกต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการที่จะนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพตามยุคตามสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมอาชีพชุมชนพบข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในองค์กรระดับจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง องค์การบริหารส่วนตำบล วัฒนธรรมจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลไปใช้พัฒนาชุมชน พัฒนาอาชีพ รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชนต่อไป

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1.ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเชิงบูรณาการเพื่อให้สามารถนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้ในกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆได้มากขึ้น
- 2.ควรมีการประสานงานกับเทศบาลตำบล นำรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเป็นช่องทางในการทำอาชีพของชุมชนให้มีความก้าวหน้าต่อไปโดยการนำเสนอผลการวิจัยสู่องค์กรท้องถิ่นเพื่อนำรูปแบบการจัดการความรู้ นำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
- 3.ควรส่งเสริมให้ชุมชนได้นำรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม และมีหน่วยงานสถานศึกษา เช่นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการประเมินติดตามผลการจัดโครงการเพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กนกพร ฉิมพลี. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา.วารสารราชพฤกษ์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 หน้า 36-41 2555
- พรธิดา วิเชียรปัญญา.(2547). การจัดการความรู้ :พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์ท์เน็ต.
- พรพิมล หรรษาภิรมย์โชค. (2554). การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตก.คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์.นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.
- พิสมัย รัตนโรจน์สกุล. (2558). กระบวนทัศน์และกระบวนการของการวิจัยเชิงคุณภาพกับการอาชีวศึกษา.วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ
- ภัทรพล สุวรรณโณม. (2559). การศึกษาเอกลักษณ์พื้นบ้านบริเวณรอยต่อไทย-เมียนมา-กระเหรี่ยง บ้านพุน้ำร้อนจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ
- มนตรี นุ่มนาม.(2555). เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการ ศิลปวัฒนธรรมโครงการประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเมืองบางขลัง จังหวัดสุโขทัย.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา.กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- วณิฎา ศิริวรกุลและวัชรินทร์ อินพรหม.(2559). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมกรณีศึกษาตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.ปีที่11ฉบับที่1มกราคม-มิถุนายน2559.
- วรรณา โชคบรรดาลสุข และกุลยา อนุโลก.(2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี.วารสารสมาคมนักวิจัย. ปีที่21 ฉบับที่1 มกราคม-เมษายน 2559.
- สมเกียรติ กอบัวแก้ว. (2557).การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม.วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ
- สุชานาถ พัฒนวงศ์งาม. (2554). รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมความเข้มแข็งของชุมชน :กรณีศึกษากลุ่มทอเหลืองสาน อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.ฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

- สุวิทย์ วงษ์บุญมาก. (2558). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.ปีที่21 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2558.
- สถาบันส่งเสริมความรู้เพื่อสังคม. (2552). วิธีKMงานสร้างคน คนสร้างงาน : ประสบการณ์ ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อภิชาติ ไจอารีย์. (2557). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปหน่อไม้ของชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารการเมืองการปกครอง,ปีที่4,ฉบับที่2, 241-258.
- เอกชัย พุ่มดวง และยุสดีย์ โสมทัศน์. (2559). กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพ ตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ (ธันวาคม2559)

Bibliography

- Apichat Jaiaree. (2013). *A Knowledge Management Model for Local Wisdom in Bamboo Shoot Preservation Processing in Ban Pu-Tei Community, Kanchanaburi Province*. Journal of Administrative Rule. Vol.7 No.2 March 2007 - August 2014
- Ekachai Phumduang and Yusanee Somathat. (2016). *Indigenous Knowledge Participation Learning Process Based on Community Economy Concept of Occupational Groups in KhokKhoThao Sub- District, Muang District, Suphanburi Province*. Journal of Humanities and Social Sciences Ubonratchathani Rajabhat University. Vol.7 Supplementary (December 2016)
- Institute for the Promotion of Knowledge for Society. (2012). *KM path creation job creation people: experience department of pathology*. Faculty of Medicine. Prince of Songkla University. Bangkok: Amarin Printing & Publishing Leasing.
- Kanokporn Chimplee. (2012). *Knowledge Management Models for Wisdom in Wickerwork Handicrafts : A study of Community Enterprises in Nakon Ratchasima Province*. Ratchaphruek Journal. Vol. 9 No.3 February-May 2012.
- Montri Noomnam. (2012). *Network Management Cooperation Arts, Culture, History and Local Wisdom Sukhothai Province*. Faculty of Public Administration, Graduate School :Sriprathum university
- Narong Sompong, Nattaphon Rampai. (2014). *The development model of knowledge management to strengthen Thai ict community learning center*. Procedia - Social and Behavioral Sciences 176 (2015) 139 – 147
- Nonaka, I & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-Creating Company: How Japanese Create the Dynamics of Innovation*. New York : Oxford.
- Pattaraphol Suwannachom. (2106). *A study of Indigenous identity; Thailand - Myanmar - Karen Ban Pu Namron Kanchanaburi for the design of the Souvenirs*. JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY Volume 10 No. 2 July – December 2016

สมเกียรติ สุขุมพันธ์, กิตติ สถาพรประสาธน์, วิชัย แหวนเพชร
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560(163-180)

- Pissamai Rattanasakul. (2015). *Paradigm and Process of Qualitative Research in Vocational Education*. JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY, Volume 9 No. 2 July – December 2015
- Porntida Vichienpanya (2004). *Knowledge Management : Basic and applied*. Bangkok : Expertnet.
- Roikwanput Moongmachon, Taweesak Wangpaisan. (2013). *The Integration of Local Knowledge and Wisdom of Ratchathani Asok Community, Ubon Ratchathani: A Proposal of a New Model for a Community of Learning*. Journal of the Association of Resesrchers Vol. 18 No. 3 September - December 2013.
- Somkiat Korbuakaew. (2014). *Technology transfer of Good Manufacturing Practice (GMP) of OTOP in Samutsongkram Province*. JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY Volume 8 No. 2 July – December 2014
- Suwit Wongboonmak. (2016). *The Knowledge Management on the Local Wisdom About Marble Handicraft Phrankratai, Prankratai District in Khamphaeng Phet Province*. The Golden Teak : Social science journal. The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.) Vol. 21 No. 2 May - August 2015. (83-98)
- Vanida Siriworakul and Watcharin Intarapromae. (2016). *Knowledge management for Ecological and Cultural Tourism Development in Kokoet Sub- District, Bangpa-In District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. Phranakhon Rajabhat Research Journal Humanities and Social Sciences Vol. 11 No. 1 January - June 2016
- Vanna Chockudomsuk, Kullaya anulok. (2016). *Local wisdom inheritance of team Chok Tai-Yuan fabric production in Ratchaburi province*. Journal of association of researchers humanities and social sciences. Vol 21 No. 1 January - April 2016